

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 28/2009 vp

Hallituksen esitys laeiksi arvopaperimarkkinalain, Finanssivalvonnasta annetun lain sekä Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 13 päivänä lokakuuta 2009 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi arvopaperimarkkinalain, Finanssivalvonnasta annetun lain sekä Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta (HE 187/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssisihteeri Armi Taipale, valtiovarainministeriö
- lakimies Olli Laurila, Finanssivalvonta
- neuvonantaja Risto Koponen, Suomen Pankki
- päälakimies Jorma Yli-Jaakkola, Euroclear Finland Oy
- lakimies Susanna Tolppanen, NASDAQ OMX Helsinki Oy
- lakimies Mirjami Kajander-Saarikoski, Finanssialan Keskusliitto
- varapuheenjohtaja Sari Lounasmeri, Osakesäästäjien Keskusliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvopaperimarkkinalakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia sekä Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia.

Arvopaperimarkkinalakiin lisättäisiin ulkomaisista selvitysyhteisöä koskevat säännökset. Sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa ulkomaisien selvitysyhteisöjen toiminnan valvonta sekä varmistaa rahoitusmarkkinoiden luotettavuus ja vakaus.

Ulkomaisen selvitysyhteisön olisi haettava valtiovarainministeriöltä lupa toiminnan harjoittamiseen sivuliikkeessä tai rajan yli sivuliikettä perustamatta. Lupa myönnettäisiin selvitysyhteisön ja sen kotivaltion viranomaisen valtiova-

rainministeriölle toimittamien tietojen perusteella. Lisäksi kotivaltion viranomaisen ja Finanssivalvonnan välillä allekirjoitettaisiin valvontapöytäkirja.

Ulkomaisen selvitysyhteisön olisi haettava selvitysosapuoleksi selvitysyhteisöön. Velvollisuus olisi myös selvitysyhteisöllä ja muulla ulkomaisella yhteisöllä, jonka määrittämät arvopaperikaupoista johtuvat velvoitteet toteutetaan säännöllisesti Suomessa ja jonka toiminta on rahoitusmarkkinoiden kannalta merkittävää.

Finanssivalvonta valvoisi ulkomaisen selvitysyhteisön toimintaa Suomessa ja voisi määrätä sille tarvittaessa julkisen huomautuksen tai varoituksen. Valtiovarainministeriö voisi vas-

taavasti rajoittaa tai kieltää selvitysyhteisön toiminnan Suomessa taikka peruuttaa sen luvan. Ulkomainen selvitysyhteisö olisi velvollinen

maksamaan määrältään kiinteän valvontamaksun.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään lakeihin tehdyin muutoksin.

Keskeisin muutos on se, että arvopaperipörsin tai monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjän käyttämän ulkomaisen selvitysyhteisön on haettava valtiovarainministeriöstä lupa markkinapaikalla tehtyjen kauppojen selvittämiseksi. Lupa on haettava, jos selvitystoimintaa harjoitetaan rajan yli Suomeen tai sivuliikkeessä Suomessa.

Finanssivalvonta valvoo ulkomaisen selvitysyhteisön toimintaa Suomeen tai Suomessa yhteistyössä selvitysyhteisön kotivaltion valvontaviranomaisen kanssa. Ulkomainen selvitysyhteisö on velvollinen maksamaan Finanssivalvonnalle kalenterivuositain kiinteän 25 000 euron suuruisen valvontamaksun.

Talousvaliokunta pitää sääntelyä tarpeellisena arvopaperikaupan luotettavuuden ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamisen kannalta, kun arvopaperikaupan selvitysketjusta tulee Suomen rajat ylittävää toimintaa. Selvitystoiminnan sääntely on nykyisin kansallista ja harmonisointia, vaikka toimintaa harjoitetaan toisesta ETA-valtiosta. Valiokunnalle annetun tiedon mukaan eräät ulkomailla toimivat selvitysyhteisöt ovat valmistelemassa selvitystoiminnan harjoittamista rajan yli Suomeen. Sääntelyllä poistetaan lainsäädännössä nykyisin olevia puutteita ja parannetaan sijoittajansuojaa.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt hallituksen esitysluonnoksesta Euroopan keskuspankin lausunnon (CON/2009/66). EKP toteaa lausunnossaan seuraavaa (3.3.5): "EKP huomauttaa, että vaikka toisesta ETA-valtiosta oleva selvitysyhteisö kykenee tarjoamaan palveluja rajan yli, muusta kuin toisesta ETA-valtiosta olevien selvitysyhteisöjen, jotka haluavat tarjota palve-

luja Suomessa, on perustettava pääsääntöisesti sivuliike Suomeen. EKP:n mielestä euroa käsittelevät infrastruktuurit pitäisi kuitenkin perustaa euroalueelle siten, että perustetaan oikeushenkilö, jolla on täysi vastuu kaikista infrastruktuurin tärkeistä tehtävistä. Tällä varmistettaisiin se, että eurojärjestelmällä on sääntelyvaltuudet kyseisen infrastruktuurin osalta ja suora yhteyden päätöksentekoon, jotta kyetään tekemään kaikki tarpeelliset muutokset sen varmistamiseksi, että infrastruktuuri toimisi sovellettavan eurojärjestelmän valvontapolitiikan ja -standardien mukaisesti. Sivuliike, toisin kuin tytäryhtiö, ei ole kyseisessä oikeusjärjestyksessä erillinen oikeushenkilö."

Suomen Pankki on antanut luonnoksesta valtiovarainministeriölle ja esityksestä talousvaliokunnalle samansisältöisen lausunnon. Suomen Pankki toteaa, että sääntelyn ja valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi Suomen Pankki pitää perusteltuna, että ETA-alueen ulkopuolisilta selvitysyhteisöiltä edellytettäisiin itsenäisen juridisen yksikön (tytäryhtiön) perustamista.

Valtiovarainministeriön talousvaliokunnalle antamassa vastineessa sanotaan seuraavasti: "Euroopan keskuspankin ehdotus on Euroopan yhteisöjen sisämarkkinaperiaatteiden ja perustamissopimuksen vastainen. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että Suomeen hakeutuva Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuleva ulkomainen selvitysyhteisö (keskusvastapuoli) SIX x-clear harjoittaa toimintaa euroalueella Saksassa myyntikonttorissa."

Lisäksi valtiovarainministeriö toteaa, että "Suomen Pankin ehdotus poikkeaa aiemmista rahoitusmarkkinoilla ulkomaisia toimijoita koskevista säännöksistä".

Valtiovarainministeriö perustelee kantaansa seuraavasti: "Eräs keskeisimmistä syistä Suo-

men Pankin ja Euroopan keskuspankin ehdotusten huomiotta jättämiselle on kilpailun mahdollistaminen, mikä on sekä Suomessa arvopaperimarkkinoilla toimivien yritysten että sijoittajien edun mukaista. Euroopan keskuspankin ehdotus johtaisi todennäköisesti siihen, että ulkomaisen selvitysyhteisön toimintaa harjoittaisi vain yksi tai kaksi selvitysyhteisöä. Lainsäädäntö ajaisi markkinat monopoliaseman muodostamiseen yhdelle toimijalle."

Arvopaperimarkkinalain 4 a luvun 15 §:n mukaan valtiovarainministeriö myöntää luvan ulkomaiselle selvitysyhteisölle, jos laissa säädetty vaatimukset täyttyvät. Valtiovarainministeriön on ennen asian ratkaisemista pyydettävä hakemuksesta lausunto Suomen Pankilta.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö päätöstä tehdessään ottaa huomioon sen, mitä Suomen Pankki lausunnossaan esittää.

Talousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy lausuman sääntelyn vaikutusten seuraamisesta ja tarvittaessa lainsäädännön muutosten valmistelusta (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

4 a luvun 4 §. Pykälän 2 momentin 16 kohdassa on korjattu kirjoitusvirhe.

4 a luvun 15 §. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan on selvyyden vuoksi lisätty "selvitysyhteisöissä". Valtiovarainministeriö myöntää luvan ulkomaiselle selvitysyhteisölle, jos ulkomainen selvitysyhteisö on hakenut selvitysosapuolen oikeuksia selvitysyhteisöissä.

4 a luvun 17 §. Pykälässä säädetään edellytyksistä, joilla valtiovarainministeriö voi myöntää ulkomaiselle selvitysyhteisölle luvan Suomeen

perustettavaa sivuliikettä varten. Valiokunta on tehnyt pykälään teknisluonteisia muutoksia.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaa on täydennetty selvitysyhteisöllä vastaavasti kuin 15 §:n 1 momentin 3 kohtaa.

Valiokunta on muuttanut 1 momentin 6 ja 7 kohtaa ja lisännyt uuden 8 kohdan, jonka mukaan luvan myöntämisen eräänä edellytyksenä on, että ulkomainen valvontaviranomainen on toimittanut 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon. Viimeksi mainitussa momentissa säädetään, mitä tietoja ulkomaisesta valvontaviranomaisesta on pyydettävä ilmoittamaan. Lisäksi valiokunta on muuttanut edellä mainittujen muutosten johdosta myös 3 momenttia.

Siirtymäsäännös. Valiokunta on poistanut 2 momentista siirtymäsäännöksen sellaisen ulkomaisen selvitysyhteisön osalta, joka ei ole vielä aloittanut toimintaa Suomessa, jos Finanssivalvonta ei ole kieltänyt arvopaperipörssiä käyttämästä tätä yhteisöä selvitysyhteisönä. Nykyisen tiedon mukaan ko. siirtymäsäännös on tarpeeton.

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

61 a §. Ulkomaisen selvitysyhteisön valvonta. Pykälän 2 momenttiin on tehty teknisluonteinen täsmennys.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Laki****arvopaperimarkkinalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 4 §:n 2 momentti, 3 luvun 21 ja 26 §, 3 a luvun 7 §, 4 a luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 3—5 momentti, 4 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 8 §:n 2—6 momentti, 8 luvun 2 a § ja 10 luvun 3 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 4 §:n 2 momentti, 4 a luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 3 ja 4 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti ja 8 luvun 2 a § laissa 321/1998, 3 luvun 21 ja 26 §, 3 a luvun 7 §, 4 a luvun 8 §:n 2, 5 ja 6 momentti laissa 923/2007, 4 a luvun 3 §:n 5 momentti laissa 970/1999, 4 a luvun 4 §:n 1, 2 ja 4 momentti laissa 1517/2002 ja 10 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 392/2008, sekä

lisätään 4 a lukuun uusi 8 a § ja sen edelle uusi väliotsikko, uusi 13 § ja sen edelle uusi väliotsikko, uusi 14—17 § sekä uusi 18 § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

1 luku	4 §
Yleisiä säännöksiä	(1 mom. kuten HE)
4 §	Säännöt voidaan vahvistaa, jos ne sisältävät sijoittajan ja selvitysosapuolen suojan sekä rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta riittävät määräykset siitä:
(Kuten HE)	(1—15 kohta kuten HE)
3 luku	16) mitä <i>tarkempia</i> vaatimuksia asetetaan sellaiselle yhteisölle, jonka määrittämät arvopaperikaupoista johtuvat velvoitteet toteutetaan selvitysyhteisössä;
Julkinen kaupankäynti	(17 kohta kuten HE)
21 ja 26 §	— — — — —
(Kuten HE)	(4 mom. kuten HE)
3 a luku	
Monenkeskinen kaupankäynti	8, 8 a, 13 ja 14 §
7 §	(Kuten HE)
(Kuten HE)	15 §
4 a luku	Valtiovarainministeriö myöntää luvan 13 §:ssä tarkoitetulle ulkomaiselle selvitysyhteisölle, jos:
Selvitystoiminta	(1 ja 2 kohta kuten HE)
1 ja 3 §	3) ulkomainen selvitysyhteisö on hakenut selvitysosapuolen oikeuksia <i>selvitysyhteisössä</i> ;
(Kuten HE)	(4 kohta kuten HE)
	(2—5 mom. kuten HE)

16 §
(Kuten HE)

17 §

Valtiovarainministeriö voi myöntää edellä 16 §:ssä tarkoitettulle ulkomaiselle selvitysyhteisölle luvan Suomeen perustettavaa sivuliikettä varten, jos:

(1—3 kohta kuten HE)

4) ulkomainen selvitysyhteisö on hakenut selvitysosapuolen oikeuksia *selvitysyhteisössä*;

(5 kohta kuten HE)

6) valtio, jossa selvitysyhteisöllä on yhtiöoikeudellinen kotipaikka, valvoo selvitysyhteisöä riittävän tehokkaasti (*poist.*);

7) *valtiossa, jossa selvitysyhteisöllä on yhtiöoikeudellinen kotipaikka, on turvattu ulkomaisen viranomaisten tietojensaantioikeus*;

8) *ulkomainen valvontaviranomainen on toimittanut 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua lausuntoa.* (Uusi)

(2 mom. kuten HE)

Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää 16 §:ssä tarkoitettulle ulkomaiselle selvitysyhteisölle luvan harjoittaa Suomessa selvitysyhteisön toimintaa sivuliikettä perustamatta, jos 1 ja 2 momentissa asetetut edellytykset täyttyvät (*poist.*).

(4 ja 5 mom. kuten HE)

18 §
(Kuten HE)

8 luku

Rangaistussäännökset2 a §
(Kuten HE)

10 luku

Erinäisiä säännöksiä3 §
(Kuten HE)

(1 mom. kuten HE)

Selvitysyhteisön toimintaa tämän lain voimaan tullessa harjoittavan ulkomaisen selvitysyhteisön tulee kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta antaa valtiovarainministeriölle riittävä hakemus ja selvitys tämän lain mukaisten edellytysten täyttämistä ja jättää suomalaiselle selvitysyhteisölle hakemus selvitysosapuolen oikeuksien myöntämiseksi taikka lopettaa toiminnan harjoittaminen. (*Poist.*) Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksen ja selvityksen perusteella ulkomaiselle selvitysyhteisölle tässä laissa tarkoitettua luvan, jos edellytykset täyttyvät. Valtiovarainministeriön on ennen luvan myöntämistä pyydettävä lausunto Suomen Pankilta ja Finanssivalvonnalta.

(3—5 mom. kuten HE)

2.**Laki****Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta 19 päivänä joulukuuta 2008 annetun lain (878/2008) 4 §:n 5 momentti, 6 §:n 1 momentin 2 kohta, 54 §:n otsikko ja 1 momentti, 59 §:n edellä oleva väliotsikko, 67 §:n 1 momentti ja 71 §:n 4 momentti, sekä

lisätään 6 §:n 1 momenttiin uusi 6 a kohta ja lakiin uusi 61 a § seuraavasti:

4, 6 ja 54 §
(Kuten HE)

61 a §

Ulkomaisen selvitysyhteisön valvonta

(1 mom. kuten HE)

Jos Finanssivalvonta havaitsee, että ulkomainen selvitysyhteisö toimii lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten, valtiovarainministeriön myöntämän luvan ehtojen taikka sen toimintaa *Suomessa* koskevien sääntöjen vastaisesti, Finanssivalvonta voi ilmoitettuaan asiasta ulkomaiselle valvontaviranomaiselle ja

valtiovarainministeriölle antaa ulkomaiselle selvitysyhteisölle 40 §:ssä tarkoitetun julkisen huomautuksen tai 41 §:ssä tarkoitetun julkisen varoituksen, jollei valtiovarainministeriö ryhdy asiassa ankarampiin toimenpiteisiin.

(3 mom. kuten HE)

67 ja 71 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa, kuinka sääntely vaikuttaa arvopärimarkkinoiden luotettavuuteen, rahotusmarkkinoiden vakauteen ja sijoit-

tajansuojaan sekä pörssin toimintaan Suomessa. Hallituksen on valmisteltava tarpeelliset muutokset lainsäädäntöön, jos epäkohtia käytännössä ilmenee.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Antti Rantakangas /kesk
jäs. Hannu Hoskonen /kesk
Harri Jaskari /kok
Anne Kalmari /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd

Jouko Laxell /kok
Eero Lehti /kok
Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Oras Tynkkynen /vihr
Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.